

ВІДГУК

офіційного опонента – доктора юридичних наук, старшого дослідника

Іванищука Андрія Анатолійовича

на дисертацію

**Лавренікової Олени Сергіївни на тему: «Публічне адміністрування
будівництва в Україні», подану на здобуття наукового ступеня доктора
філософії за спеціальністю 081 – Право**

Актуальність теми дисертаційного дослідження. Актуальність дисертаційної роботи Лавренікової Олени Сергіївни на тему: «Публічне адміністрування будівництва в Україні» не викликає сумнівів і заперечень, адже як влучно відзначає здобувач, жодна інша галузь не може належно розвиватись без розвитку будівельної сфери.

Сьогодні промислове та цивільне будівництво є одним із визначальних показників економічного стану в країні, а від їх якості прямо залежною є стабільність соціальної захищеності громадян. Зменшення державного адміністративного тиску на суб'єктів будівельних відносин, ліквідація інституту державного інспектування та запровадження публічного будівельного сервісу на місцях, що має охоплювати увесь життєвий цикл містобудівного об'єкта, від планування до знесення – одні із основних передумов забезпечення практично дієвого переходу у сфері будівництва на стандарти ЄС.

З викладеного вище очевидним є той факт, що подана на рецензування робота присвячена актуальній проблемі, розв'язання якої сприятиме подальшій оптимізації публічного адміністрування будівництва в Україні.

Про актуальність обраного напрямку дисертаційного дослідження свідчить також те, що робота узгоджується з основними положеннями Угоди

про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, ратифікованої Законом України від 16 вересня 2014 р. № 1678-VII, Стратегії сталого розвитку «Україна-2020», затвердженої Указом Президента України від 12 січня 2015 р. № 5, Програми Президента України «Велике будівництво», передбаченої бюджетною програмою 3131090 у 2020 році, Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, схваленої Постановою Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. № 333, Концепції реалізації державної політики з нормативного забезпечення будівництва в Україні на період до 2015 року, схваленої Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.07.2010 № 1436-р., Концепції розвитку системи надання адміністративних послуг органами виконавчої влади, схваленої Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15.02.2006 № 90-р.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, які сформульовані в дисертації, підтверджені теоретичною та методологічною базою дослідження, критичним аналізом та узагальненням наукових праць, комплексним аналізом законодавства й міжнародної практики в цій сфері.

Олена Сергіївна чітко визначила об'єкт і предмет дослідження, що дозволило їй зробити свою наукову ідею цілісною, обґрунтованою, донести до наукової громадськості власні ідеї та пропозиції, а також уникнути формалізму та зробити дисертацію вагомим внеском у правничу науку. Її дисертаційне дослідження узгоджується із правилами побудови та здійснення комплексних наукових пошуків, вироблених методологічною наукою та стандартами оформлення отриманих результатів у ході його проведення. Загальнонаукові та спеціальні методи використано у дуалістичній єдності способом суміщення.

Досягти високого ступеня обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій вдалося завдяки вдалому поєднанню теоретичних знань по обраній тематиці зі практичними особливостями даної сфери. З тексту дисертаційної роботи видно, що Олена Сергіївна дотримувалася процедури систематизації наукової літератури під час її аналізу, поставила

конкретні та чіткі завдання задля того, щоб максимально ґрунтовно висвітлити корисні для практичного застосування висновки.

В результаті проведеного дослідження авторка досягнула визначеної мети й виконала поставлені завдання, свідченням чого є практично значущі пропозиції щодо оптимізації публічного адміністрування будівництва в Україні.

Таким чином, наукові положення, висновки і рекомендації, які сформульовані в дисертації є достатньо аргументованими, теоретично підкріпленими та практично застосовними. Структура та логіка викладеного матеріалу дотримана.

Новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Наукова новизна праці полягає в тому, що дисертація є комплексним відображенням вирішення наукового завдання щодо формування нових підходів до врегулювання будівельної сфери, що ґрунтуються на ресурсоефективних, екологічно заснованих принципах раціонального співіснування усього живого на планеті. За результатами проведеного аналізу сформульовано наукові положення і висновки, запропоновані особисто Оленою Сергіївною.

У роботі враховано положення як національного, так і європейського законодавства, проаналізовано теоретичний та практичний матеріал, що стосується тематики роботи, а також наведено приклади адміністративних справ, предмет позову яких репрезентує описувану авторкою проблему.

Значна частина положень, винесених авторкою на захист, і висновків є новими або містять значну частку новизни. Зокрема, дисертанткою уперше виявлена і узагальнена сутність публічного адміністрування будівництва в Україні, як система об'єктивно існуючих чинників, які встановлюють розумінні пропорції між свободою підприємницької та некомерційної діяльності суб'єктів будівництва дозвільними провадженнями та адміністративними послугами, які надаються представниками публічної адміністрації (с. 22).

Цікавим є твердження про те, що основними функціями публічного адміністрування будівництва в Україні є: 1) регулятивна, що полягає у встановленні державних нормативів, стандартів та правил здійснення будівельних робіт; 2) дозвільно-реєстраційна та ліцензування, яка є логічним продовженням попередньої та передбачає надання адміністративно-сервісних послуг громадянам та юридичним особам у процесі будівельних відношень; 3) контрольна-наглядова, що полягає у постійному та систематичному моніторингу реального стану регулятивного впливу та умов дозвільної системи зокрема, з можливістю застосування примусових заходів у разі виявлення протиправних діянь; 4) організаційна – поточне корегування стану розвитку та функціонування будівельної галузі, реалізація короткострокових заходів; 5) прогнозування та аналізу, що полягає в зборі, обробці та використанні економічних показників з метою віднайдення оптимізаційних шляхів розвитку галузі а також попередження її занепаду (усунення ймовірних ризиків); 6) мотиваційна – розробка та реалізація стимулюючих заходів з метою ефективного розвитку галузі, наприклад, підтримка наукових досліджень, сприяння підготовці і підвищенню кваліфікації кадрів в галузі містобудування, архітектури і будівництва, тощо. Однак, окремою, і ймовірно, найголовнішою функцією є прийняття управлінських рішень, що представляють собою результат адміністративної діяльності публічної адміністрації на загальнодержавному рівні або ж в індивідуально визначеному конкретному випадку (с. 64-65).

Слушною слід визнати позицію дисертантки, відповідно до якої інструментарій діяльності публічної адміністрації у сфері будівництва як категорія не є сталою, адже конкретного переліку зовнішнього виразу дій суб'єктів публічної адміністрації на законодавчому рівні не визначено, що дозволяє сформувати їх розгалужену взаємопов'язану систему, центральне місце в якій займають форми й методи адміністративної діяльності Кабінету Міністрів України, Міністерства розвитку громад та територій України, Державної архітектурно-будівельної інспекції України та органів місцевої влади (с. 105).

Досить справедливо авторкою зазначено, що не всі суб'єкти публічної адміністрації уповноважені на надання будівельних адміністративних послуг. Хоча дану тезу можна приймати двояко, оскільки наразі є багато підходів до виділення видів адміністративних послуг та їх класифікації (с. 127).

Цікавим є твердження, що Єврокоди мають дуалістичну природу по характеру свого впливу, з однієї сторони – це не нормативний інструмент врегулювання відносин у сфері регулювання будівельної сфери, а більше довідковий. Однак, з іншої – це сукупність адміністративних норм, що мають набути статусу національних стандартів для країн учасниць ЄС (с. 149).

Досить змістовно здобувачкою обґрунтовано висновок, що пошук напрямків оптимізації публічного адміністрування будівництва в Україні обумовлено незадовільним рівнем соціально-економічного розвитку в країні та проголошеним вектором українського народу бути частиною цивілізаційного європейського простору, що має реалізовуватись на основі імплементації європейських стандартів та впровадження висловлених європейською спільнотою рекомендацій (с. 170).

Не можна не відзначити такий позитивний момент, що дисертанткою було узагальнено, що перепрофілювання публічного адміністрування будівництва на якісно нових засадах окрім суто нормативного аспекту має передбачати стратегічне планування його практичної реалізації. Напрямки оптимізації даного процесу не обмежені досліджуваною сферою, адже багато питань виходять за рамки будівництва як галузі та сфери діяльності й стосуються публічного адміністрування більш глобальних аспектів – проблем забезпечення економічної й соціальної стабільності в країні, викорінення корупційних проявів та можливості зловживання владним становищем окремими службовцями, переорієнтація на сервісне відношення публічних органів влади до громади, відсутність прозорих механізмів й рівних умов у тендерних відносинах та й інвестиційна політика держави загалом (с. 171-172).

Отже, роботі притаманна наукова новизна, порушено низку невисвітлених вітчизняною юридичною наукою проблем, розв'язання яких дозволить оптимізувати публічне адміністрування будівництва в Україні.

Повнота викладення наукових результатів в опублікованих працях здобувача.

Підсумки розроблення проблеми загалом, окремі її аспекти та висновки були висвітлені у 8-ми статтях, опублікованих у наукових фахових виданнях України та наукових періодичних виданнях інших держав, та 3-ьох тезах доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях.

Перелік наукових праць здобувача й аналіз їхнього змісту засвідчують, що наукові результати, висновки та рекомендації дисертаційного дослідження досить повно викладено у вітчизняних наукових фахових виданнях, пройшли апробацію на міжнародних науково-практичних конференціях.

Дискусійні положення дисертаційної роботи.

Зважаючи на значний позитивний вплив від роботи, необхідно відзначити й про окремі її дискусійні положення.

1. Не повною є наукова новизна, викладена на сторінці 22, що юридична природа публічного адміністрування будівництва в Україні це розпорядча, публічно-сервісна та виконавча адміністративна діяльність суб'єктів публічної адміністрації, що забезпечують адміністративно-правовий вплив на суб'єктів будівництва від планування до знесення об'єкта будівництва. Адже невід'ємним чинником публічного адміністрування будівництва в Україні є адміністративні санкції, які застосовуються до недобросовісних забудовників.

2. На сторінках 27-29 наведено значний об'єм законодавства, який хоча прямо відноситься до предмету дослідження, однак не піддається ґрунтовному науковому аналізу.

3. Не можна у повному обсязі погодитися із тим, що об'єктами публічного адміністрування будівництва є виключно адміністративно-правові відносини, що виникають між фізичними та юридичними особами та публічною адміністрацією щодо організаційних, дозвільних, погоджувальних, контрольно-наглядових та інших аспектів (с. 45). Оскільки невід'ємними об'єктами у цій сфері є також адміністративні дії суб'єктів публічної адміністрації у сфері будівництва.

4. Не узгодженими із попереднім матеріалом є положення дисертації, викладені на сторінці 154, про упорядкування нормативно-правових актів у сфері будівництва шляхом ухвалення кодифікованого законодавчого акту, адже попередньо під час аналізу безпосередньо нормативної бази (підрозділ 2.1) про це не зазначається.

5. Не можна погодитися із думкою здобувачки, викладеної на сторінці 169, що «публічна адміністрація має взяти на контроль питання забезпечення належної експлуатації житлового фонду, на місцевому рівні», оскільки ці питання відносяться до предмету цивільного права.

Слід уточнити, що наведені зауваження містять суб'єктивне бачення та мають рекомендаційний характер стосуючись дискусійних питань, певної неповноти та непослідовності розгляду окремих положень дисертації і не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційного дослідження.

Висновок щодо відповідності дисертації встановленим вимогам.

Аналіз тексту дисертації свідчить про відсутність порушення авторкою вимог академічної доброчесності. У роботі наявні посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримано вимоги норм законодавства про авторське право; надано достовірну інформацію про результати наукової діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

У праці не виявлено ознак академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації. Тема дослідження є актуальною, обґрунтування чого є достатнім. Висновки і рекомендації мають достатній рівень наукової новизни, а також репрезентують вирішення поставлених у роботі завдань.

Таким чином, дисертація Лавренікової Олени Сергіївни є самостійним завершеним науковим дослідженням, в якому отримані нові науково обґрунтовані результати, спрямовані на вирішення наукового завдання, що має істотне значення для розвитку науки адміністративного права та правозастосування.

Отже, дисертаційне дослідження на тему: «Публічне адміністрування будівництва в Україні» відповідає вимогам, передбаченим Порядком

присудження наукових ступенів, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України №567 від 24 липня 2013 року, Порядком проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України №167 від 06 березня 2019 року, а його авторка – Лавренікова Олена Сергіївна – на основі публічного захисту заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – Право.

**Директор Науково-дослідного інституту
морського і космічного права**

доктор юридичних наук, старший дослідник А.А. Іванищук

